

ESTD: October 1994
THLA TIN CHHUAK CHANCHINBU
Kum khat lâk man ₹50

SEPTEMBER 2025

Postal Registration No. MZR/70/2024-2026
RNI Registration No. 66996/96

Kristian Naupang

Vol. 30 No. 12

ZAWLNEI SAMUELA

- KA SUPER HERO • KAN RAM - MIZORAM
- THIANTE HLUTNA • CHAK LO THIN, HNEH THEIH SI LOH NUN
- TLEIRAWL ATANGIN NUNGCHANG THA A PAWIMAWH

Kum 30-na

September 2025

Bu 369-na

Editor
Zohmangaiha

Managing Editor
Rev. PB Zosaphara

Joint Editors
Rev. K. Zonunsanga
Rev. Dr KM Vanlalpeka

F. Vanlalrochana
Eric Lalnunmawia

Circulation Manager
Lalfakzuala

Kristian Naupang

Synod Office, Second Floor
Mission Vêng, Aizâwl - 796001
email: kristiannaupang@gmail.com
Mobile: 6909132893

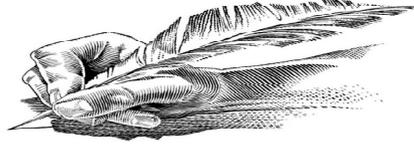
A man pe duh leh a bu la duh chuan
Circulation Manager hriattîr tûr a ni.
Kum khat lâk man ₹50

Kristian Naupanga thu chbuahte hi Editor ngaih dân a ni vek kber lo.

A chhûnga thu awmte

Phêk

1. Editorial	1
2. Ka super hero	2
3. Tlei râwl aţangin nungchang ţa a pawimawh	4
4. Zawinei Samucla	7
5. Kan ram - Mizoram	10
6. Pathian thilsiam chanchin	12
7. Isua zirtîr ni tûra pawimawh- thu âwihna	16
8. Ţhiantê hlutna	18
9. Chak lo Ţhîn, hneh theih si loh nun	20
10. An chanchin- N. Vanlaiphai Bangla Vêng NPSS	23
11. Hlimna tluantling	24
12. Hriat zauna	26
13. Hmutheitua	28
14. Hre thei rawh le!	29
15. Quiz	30
16. Chei rawh le!	31
17. Ka hmuh ang hmu thei rawh	32

*Editorial***NAUPANG INKHÂWMPUI**

Zosâpte ðahnemngaihna avângin kum 1931 aţang khân naupang inkhâwmpui hi hman ţan a ni a. A hmasa ber hi Tlângnuam Kohhranah hman a ni. A tîr lamah chuan Zosâpten lâwmmman tûr an thawh khâwm ðîn a, hun a lo kal zêla Bial Sunday School Committee-ten anmahni bial ðeuh tân lâwmmman tûr chu an ngaihtuah ta a ni.

Naupang inkhâwmpuia Pathian thu kan sawi rual ðîn te, hla kan sak te, thu inçhâng kan sawi ðîn te hmanga intihsiakna thianghlim kan neih hian kan nun thui takin a kaihruai a, ringtu nun kawng inzirtîrna pawimawh tak a ni. Mi malin chanvo hrang hrang kan neih ðîn te pawh hi rawngbâwlna kawnga mi bîk ni tûra kan lo inçher lâwkna pawimawh tak a ni ve bawk.

Puitlingte pawhin an naupan lai an ngaihtuah lêt çhâng pawha an rilru a çhâm reng ðîn zînga pakhat chu naupang inkhâwmpui an hman ðîn lai kha a ni. Hetiang a nih avâng hian naupang inkhâwmpui hi ngai pawimawh zêl ila, a hlutna leh a hlâwkna chan zêl i tum ang u. Naupang inkhâwmpui hmangtu zawng zawngte hlim tak leh hlâwk taka hmang tûrin duhsakna ka hlân a che u.

KA SUPER HERO

*Lalhminghlua
Senior Department
Ramthar Vêng, Aizâwl*

Lehkhabu ropui leh thiltithei, nunna awmna bu, khawvêla lehkhabu chhut hnem ber, ÷awng chi hrang hranga lehkhabu lehlin hnem ber leh tihboral tuma beitu ngah leh tâwk nasa berah hian mi chi hrang hrang chanchin a awm a. Mi fel tak tak leh mi sual tak tak te, ngaih sânawm tak tak leh ngaih sânawm loh tak tak an lang tam hle bawk.

Chu lehkhabua ka mi ngaihsân ber (Ka Super Hero) chuan a thusawi tihhlawhtlin loh a nei ngai lo va, dâwt a sawi ve ngai lo va, thudik leh rin tlâk chauh a sawi ÷hîn. A naupan lai a÷angin a nu leh pate thu a hnial ngai lo va, an thu a âwih êm êm ÷hîn a ni.

Chutiang chuan thu âwih takin a lo ÷hang lian a, tlangvâl a lo ni a. Mi dangte ÷anpui a hreh lo va, ÷anpui ngai a hmuh apiang kalsan ve mai lovin a ÷anpui ngei ngei zâwk ÷hîn. Mi sual a tawn fuh châng chuan a hau mai ngai lo va, an sualzia hriattûrin, sim tûrin a hrilh zâwk ÷hîn. Ramhuaite pawhin amah chu a fel êm avângin an hlauva, an tlân bosan zâwk ÷hîn a ni.

Mi rin tlâk tak a ni a. Pathianin thu a pêk angin engkim a ti thei a. Damlote a tidam theia, mitthi pawh a tinung leh thei a ni. Mitdelte mit a tivâr theia, bengngawngte beng a tivâr leh thei a. Ṭawng thei lo pawh a tidamin a ṭawngtîr thei. Zengte pawh a tidam thei a, tih theih loh rêng rêng a nei lo.

Vânram min hruai thleng theitu a ni a. Amah mai ni lovin amah ringtute leh amah zuitute chuan a thiltihtheihna ang chu an nei a, an ti ve thei a ni. Chu lehkhabin a ziak dân chuan a pian hma kum za tam takah a pian tûr thu leh thil a tih theih tûrza te chu mi tam takin an lo sawi lâwk a. Amah an puakna tûr puakpuan pawh an lo tah lâwk hial thu pawh a inziak a ni.

An sawi leh ziak lâwk angin a lo piang a. Khawvêl mihring zawng zawng te, amah ring duhtu apiangte chhandama thil ṭha tinrêng ti tûrin amah chu entawn tlâkin a rawn awm a. A chapo lo va, lal ni tûra siam an tum pawhin, he khawvêla lal nih ai chuan mite thinslung lal niha, ṭanpui ngai apiangte ṭanpuia; Pathian thu anga awm chu a duh ber zâwk a ni.

Bible (Pathian Lehkhabu Thianghlim)-ah hian mi tam tak fel tak tak an tam hle mai. Ka mi ngaih sân ber leh entawn atâna ka duh ber, ‘Ka Super Hero’ chu ‘Lal Isua Krista’ hi a ni.

TLERÂWL LAI AṬANGA NUNGCHANG ṬHA NEIH A PAWIMAWH

*R. Lalbiaksangi
Senior Department
Republic Vêngthlang Kohhran*

Keini tûnlai tleirâwl tam zâwkten kan uluk loh ṭhin; mahse, uluk ṭûl êm êm mai chu kan mizia leh nungchangte hi a ni. Mihringte min tehna hmasa ber chu kan lan dân hi a ni a; mahse, chu aia pawimawh zâwk chu kan mizia hi a ni.

Hmânlaia kan pi leh pute khân nun ze mawi tak an nei a. Chumi chhawm nung tûr chuan Sunday School-ah pawh Isua entawna, a nun ze mawi ang nei tûra fuih ṭhin kan ni. Chutiang a nih laiin, eng vângin nge naupang leh tleirâwlte zîngah hian mize ṭha tak leh nun ze mawi tak nei hi kan tlêm tâk êm êm mai le?

Keini tleirâwlte hi mi min ngaih dânah kan buai nasa hle ṭhîn a, buai tûr pawh kan ni rêng a ni. Mahse, kan lan dân leh kan mawi leh mawi lohah ringawt kan buai ṭhîn. Kan lan dân aia pawimawh a awm tih kan hriat a ngai a. Mawi taka lan tum reng ringawt ai chuan kan mizia tihṭhat hi kan tum zâwk tûr a ni. Kan mizia hi a chhe ta lua e, tihna a ni hauh lo; mahse, hei aia mize ṭha zâwk hi kan nei

thei tih kan hriat a ʒûl. Kan nun kaihruiatu atâna kan hman tûrin nun ze mâwi leh ʒha tak nei Isua kan nei a. *‘Nun ze mawi, Lal Krista nun mâwi tak kha, Ni tin min zirtîr ang che’* tiin hla phuahtu chuan a lo phuah chhuak hial a nih kha. Isua nun ze mawi tak leh a thinlung ʒhatnate kha kan entawn tlat ʒhin tûr a ni. Thinlung ʒha neih hi a pawimawh a, tih tak zeta Pathian ʒih leh rilru ʒha neih hi a pawimawh bawk. Chûng ʒhatnate chu eng lai pawhin kan lan chhuahtîr ʒhin tûr a ni.

Kan rilruah mi ngaihdamna te, mi ngainatna te, mi puiah duhna leh khawngaihna te nei ʒhin mah ila, a taka tilang lovin, kan pai liam mai ʒhin. A taka mi kan ʒanpuia, ʒawngkam ʒha leh mâwi taka kan biak ʒhin loh chuan thinlung ʒha chu eng mah lo mai a ni ʒhin. ʒhenkhat chuan zahawm leh fel nih aiin mi ngaih sân leh mi lâr nih kan duh zâwk a. Mi ngaih sân leh lâr nih chu a ʒhat lohna a awm hauh lo; mahse, chu aia tlo leh hlu chu naupang/tleirâwl zahawm tak leh fel tak nih hi a ni.

Mi dang kan zah thiam hian keimahni bawk hi zah lêk kan ni ʒhin a. Mi dang ʒha taka kan en hian, mi dang pawhin ʒha takin min en ʒhin a ni tih kan hre reng tûr a ni.

Biak in chhûnga nungchang mawi tak lantîr hi ringtute tih tûr a ni a. Khawtlângah leh vêng chhûngahte pawh hausate ai chuan, thil phal leh

tlâwmngai thînte hian ngaih hlut leh zah an hlawh zâwk thîn. Chuvângin, mi thil phal leh tlâwmngai nih kan tum tûr a ni. Khawi hmunah pawh ringtu tha chuan a nungchang leh a mizia a vawng tha tûr a ni tih kan hriat reng a ngai a. A hrana inzirtîr pawh ngai lovin a dik leh dik lote kan hre vek tawh a. Chuvângin, kan hriat sâte a taka hman hi kan tih mai tûr zâwk chu a ni.

Kan hna te, in leh lo tha te leh Pathian biaknaa inkhâwm taihmâk te hi thil pawimawh tak tak vek, mihring nun tehna lian te an ni. Mahse, hna tha tak leh in leh lo tha nei, inkhâwm taima bawh si chuan nungchang tha lo tak a neih tlat si chuan a hlutna leh zahawmna a tlahniam hle thîn.

Kan mizia leh nungchangte hi kan tleirâwl lai aţang hian uluk zual ila, kan nun kaihruaitu atân Bible leh Pathian thu i hmang ang u. Nakina kan tu leh fate tâna entawn tlâk ni tûrin mize mâwi tak neih i tum zêl ang u.

****

HRIATTIRNA

Kristian Naupang-a thu chhuah tûr nei tân
kristiannaupang@gmail.com-ah emaw,
 whatsapp hmangin phone number 8974581885-
 ah emaw theh luh theih reng a ni.

Editor, Kristian Naupang

ZÂWLNEI SAMUELA

Israel faten Aigupta ram chhuahsana Kanaan rama an luh khân lal an la nei lo va. Hmêlmâte nêna an indonaah an hruaitu atân ‘rorêltute’ Pathianin a pe thîn a; rorêltute chuan Israel mite zîngah rorêl fel ngai a awmin an rêlsak bawk thîn. Pathianin a mite hnêna thu hriattîr duh a neihin zâwlneite hmangin a sawi thîn. Samuela hi ‘rorêltute’ zînga a hnuhnûng ber a ni a, zâwlnei ropui tak a ni bawk.

Samuela pa hming chu Elkana a ni a, a nu hming chu Hani a ni a. An chhûngkuain Rama kuaah an chêng a. Hani hian fa a neih har êm avângin hrehawm a ti êm êm a. An khaw thenawm, Silo kuaah chuan Pathian biak bûk a awm a, chutah chuan Hani te chhûngkua pawh Pathian be tûr leh inthawi tûrin kum tin vawi khat an kal thîn a. Tûm khat chu Silo kuaa an kalin Pathian hnênah fapa pe tûrin a dîl a, fapa a neih phawt chuan a dam chhûng zawnga a rawngbâwl tûrin Pathian hnêna pêk lêl leh a tiam bawk a ni.

Chutia a tawngtai thâwm chu biak bûk enkawltu, puithiam Elia chuan a lo hria a. A thil dîl thûah mal a sâwm a, thlamuang taka kal tûrin Hani chu a hrilh a. A dîl ang ngei chuan Pathianin fapa a pe ta a, a hmingah Samuela an sa a. A lo tiam tawh angin Samuela chu naupang tê a nih laiin Silo kuaah an hruai a, puithiam Elia kutah an hlân a, chutah chuan a sei lian ta a ni.

Zan khat chu Pathianin Samuela a ko va, a pu Elia a ko emaw tiin a hnênah a va tlân a; mahse, a lo ko si lo va. Chutiang baw k chuan tum hnih a ko leh a. Pathian aw a ni tih hriain Elia chuan Samuela hnênah chuan, “LALPA, thu sawi rawh, i chhiahhlawhin a ngaithla e,” tia lo chhâng tûrin a hrilh a. A tum linaah chuan chutiang chuan a chhâng a; Pathianin Samuela hnênah chuan puithiam Elia te chhûngkaw chung a hremna a thlentîr tûr thu a hrilh ta a ni.

Elia hian fapa pahnih, puithiam hna thawk ve baw k, Hophnia leh Phinehasa te a nei a. Anni hi an sual a, Israel miten inthawina tûr sa an rawn ken te chu an inthawi hma hauhvîn an lo lâk thensak thîn a. Chu bâkah Pathian biak bûk bula lo kal hmeichhiate an lo mutpui thîn a. Pathian huat zâwng tak a nih avângin a hrem dâwn a ni.

Samuelan hêng thu hi Elia hnênah a hrilh a, a sawi ang ngei chuan a thleng ta a. Philistia mite leh Israel mite indonaah Elia fapate chu an thi a, amah Elia pawhin a fapate chanchin a hriatin a thi ve ta mai baw k a ni. Samuela chu Pathianin a hmang hle a, a thu puan apiang a thleng dik zêl a. Israel mite zawng zawng pawhin Pathian zâwlnei a ni tih an lo hre ta a.

Samuela chu Israel mite tân rorêltu a ni baw k a. Hmêlma nêna an indonaah a kaihruai a; thu rêl ngai an neihin a rêl felsak baw k a. Tum khat chu Mizpe khuaah Israel mite a ko khâwm a, an tân a tawngtâisak a. Chutia an awm khâwm lai chuan,

Philistia miten rawn beih an tum ta mai a, Israel mite chuan an hlau hle mai. Samuelan Pathian a au va, nasa takin khawpui a lo ri ta dur dur mai a. Philistia mite chu an buai ta nuai nuai mai a.

Israel miten an ûm lêt a, hnehna an chang ta hlauh a ni. Chumi tum chuan Samuelan Mizpe leh Sen inkârah lung a phun a, a hmingah *Ebenezer* a vuah. A awmzia chu, “Hei leh chen hi LALPAN min pui a ni,” tihna a ni.

Samuela chu a lo upa ta hle a, Israel miten lal neih an duh ve thu an hrih a. Lal neih chu tha a ti lo va; mahse, Pathian thupêkin Israel lal ber atân Saula hriak a thih a. Saula chuan Pathian thu a âwih loh avângin, Saula thlâktu atân Davida hriak a thih leh a ni. Samuela chu putar, upa tak a nih hnuah a thi a. A thih chuan Israel mi zawng zawng an inko khâwm a, an tah a. Anmahni khua, Ramah an phûm ta a ni.

Zawhna

1. Samuela nu leh pate kha tute nge ni?
2. Elia fapate kha tute nge an nih? Pathian paw eng nge an sawi?
3. Samuelan Mizpe leh Sen inkâra lung a phun kha eng nge a hming?
4. Ebenezer tih awmzia eng nge ni?
5. Israel lal hmasa ber ni tûra Samuelan hriak a thih kha tu nge?

KAN RAM – MIZORAM

*R. Lalrinhlui
Senior Department
Armed Vêng Kohhran*

Kan ram, Mizoram hi rawn târ lan ve thain ka hria a. Tûnlai سوالنا tam tak thleng mêk vânga vên him a ngaihzia te ka ngaihtuahin thiam lo tak chungin kan rawn ziaik ve dâwn a ni.

A hmasa berah chuan kan ãawng humhalh leh tihchangtlun hi a pawimawh hle. Tûnlai chuan engkimah Sâp ãawng hi kan hmang uar hle a, a ãhat êm êm rualin Mizo ãawng erawh kan thiam tâwk lo thîn. Mizo ãawng hi chu a har hle a; mahse, kan thiam chhun hi chu hmang uar sauh sauh ang u. Mizo ãawng ngeia ziaik Bible te, lehkhabu te, thawnthu te leh chanchinbu te hi chhiar taihmâk a ãha hle. Mizo ãawng hi keimahni ngeiin kan humhalh ãhat loh chuan a boral mai ang tih a hlauhawm hle a ni.

Mizoram hi Kristian ram kan ni a. Kan chêt dân leh kan nun dânah hian Pathian ringtu awm dân tûra lang hauh lovin duhawmna te leh hmangaihna te kan tlachham ang tih a hlauhawm hle bawk. Ram danga unau pawh court-a an inkhing duh ang hi kan ni ve palh thei a.

Chuvângin, kan naupan lai ațanga unau kan inhmangaih êm êm a ngai a ni.

Hmasâwnna hrang hrang nei tûr pawh hian taihmâk leh thawh rim a ngai hle a. Ram dang leh mi dang hmasâwnna ang kan neih ve theih nân taihmâk kan zir a ngai hle a. Naupan lai ațanga hnathawh leh taihmâk kan zir loh chuan kan puitlin hunah harsatna kan tâwk mai ang tih a hlauhawm a ni. Kan nu leh pate bâkah kan chhûngte hi kan la enkawl ve tûr an nih avângin thawh rim pawimawhzia kan hriat reng a tûl a ni.

Kan ramah hian mi tam tak ruihhlo avângin an buai a. Boral phah tam tak an awm tawh bawk. Ruihtheih thil leh zûk leh hmuam avângin mi tam takin harsatna leh buaina an tâwk mêk a. Sum leh pai tam tak pawh awmze nei lovin a luang ral a ni. Hêng a nih avâng hian ruihhlo laka fihlîm kan tum tûr a ni a. Zûk leh hmuam pawh kan ti chhin ve tûr a ni lo.

Aia upa zahna kawngah pawh kan insiam that zêl a ngai a. Khawi hmunah pawh kalin awm mah ila, keini aia upate bulah chuan anmahni zah takin kan awm t̄hîn tûr a ni.

CCTV hian thil engkim a hmu vek thei lo va; mahse, Pathianin min hmuh reng t̄hin avângin keimahni leh he ram leh hnam tâna thil t̄ha tûr chauh kan ngaihtuah t̄hîn tûr a ni.

PATHIAN THIL SIAM CHANCHIN

Thil tinrêng bul ințan dân chu hetiang hi a ni. Pathianin khawvêl leh thil siam zawng zawng hi ni ruk chhûngin a siam zo va. Pathianin khawvêl a siam zawh khân a thimin a ruak mai a ni a, riruang eng mah a la awm lo. Nimahsela, Pathian Thlarau chuan tui chungte chu a awp reng a.

Tin, Pathian chuan, “Êng lo awm rawh se,” a ti a; tichuan, êng a lo awm ta a. Pathian chuan êng chu a en a, țha a ti hlê a, Êng chu ‘chhûn’ a vuah a. Êng leh thim chu a țhen a, thim chu ‘zân’ a vuah ta a. Pathian

chuan thil siam ni hmasa berah êng chu a siam a ni.

Thil siam ni hnih ni chuan, Pathianin thu ngawtin lei chung lamah vân a siam a. Lei chung lama tui awm leh lei hnuai lama tui

awmte chu ðhen hrangin vân chu a siam a ni.

A ni thum ni chuan Pathianin thu ngawtin tui chu hmun khatah awm rawh se a ti a, khawmual chu a lo lang ta a, khawmual chu 'lei' a vuah a, tui chu 'tuifinriat' a vuah bawk a. Pathianin a thil siam chu a en a, ðha a ti hle a.

Tin, Pathianin, "Leiin thing leh thlai chi tinrêngte chhuah rawh se," a ti a. Tichuan, chutiang chu a lo ni ta a. Pathianin a thil siam chu a en a, ðha a ti hle a.

Thil siam ni li ni chuan, Pathianin thu ngawtin ni te, thla te leh arsi te a siam a. Pathian chuan lei chung ên tûr te, chhûn leh zân chhinchhiahna tûr te, hun bi te leh kum te hriatna tûrin a siam a ni. Pathianin a thil siamte chu a en a, ðha a ti hle a.

A ni nga ni chuan, Pathianin thu ngawtin tuia chêng chí zawng zawngte leh sava chi tinrêngte a siam a. Pathianin chu chu a en a, ðha a ti hle mai a, mâl a sâwm ta a.

Thil siam ni ruk ni chuan, Pathianin, "Leia tla

chi ramsa chi tinrêngte lo awm rawh se!” a ti a. Tichuan a sawi ang takin an lo awm ta a. Thenkhat chu ran vulh chi te, lei a bawkvâk chî te leh ramsa te an ni. Pathianin chu chu a en a, ðha a ti hle a.

Tin, Pathianin, “Kan anpuuin, keimahni ang tak mihring i siam ang u. Anni chuan leilung leh a chhûnga ramsa zawng zawng chungah thu an nei dâwn a ni,” a ti a.

Tichuan, Pathianin leia vaivut a la a, vaivutin mihring a siam ta a, amahah chuan nunna thaw a thaw lût a. Chumi hming chu Adama a ni. Pathianin Adama chênna atân huan a siam a, a enkawl tûrin huanah chuan a dah ta a.

Huan lai takah chuan Pathianin thing danglam bîk pahnih nunna thing leh chhia leh ðha hriatna thing a phun a. Pathianin Adama hnênah chuan huana thing rah zawng zawngte chu a ei a thiang a, a chhia leh a ðha hriatna thing rah erawh a ei a thiang lo va, a ei chuan a thi ang tih a hrilh a.

Tin, Pathianin, “Mihring amah chauh a awm hi a ðha lo ve,” a ti a. Nimahsela, Adama ðanpuitu ni thei tûr ramsate zîngah an awm lo. Tichuan, Pathianin

Adama chu tui takin a muthilhtîr a. Pathianin Adama nâkruh pakhat a la a, hmeichhiaah a siam a, Adama hnênah a hrui ta a.

Adaman a lo hmuh chuan, “Hei zet chu ka anpui a nih hi! Mipa aṅanga siam a nih avângin ‘Hmeichhia’ ni rawh se,” a ti a.

Pathianin ama anpui ngeiin mipa leh hmeichhia a siam a.

Mal a sâwm a, an hnênah, “Chi tam tak thlahin leilung hi luah khat rawh u,” a ti a. Tichuan, Pathianin a thil siam tinrêngte chu a enin ṭha a ti hle a, chûng thil zawng zawngte chuan a tilawm êm êm a. Hêng thil hi ni ruk nia thleng vek a ni.

Ni sarhi ni a lo thlenin Pathian chuan a hna chu a thawk zo ta a. Tichuan, a hnathawh zawng zawng chu a chawlhsan ta a. A ni sarhi ni chu Pathianin a hnathawh zawng zawng a chawlhsanna ni a nih avângin mal a sâwm a, a serh ta a. Hetiang hian a ni Pathianin lei leh vâh leh a chhûng a awm zawng zawngte a siam ni.

Pathianin khawvêl a siam thu hi mi ṭhenkhatten a ni lo zâwngin sawi tum ṭhîn mah se Pathian ropuina tizualtu a ni leh ṭhîn a ni.

ISUA ZIRTÎR NI TÛRA PAWIMAWH – THU ÂWIHNA

*Tv. Lalmawizuala
Intermediate Zirtîrtu
Vaivakâwn Vêngthlang Kohhran*

Lal Isua hun lai khân amah zuitute leh zirtîrte kha an awm a. Lal Isua zui ringawttu kha chu an tam khawp a. A thil tih mak avâng te, an puar duh avâng te, tihdam an duh avâng te leh a zirtîrna kha ðha an tih avâng hrim hrima zui te pawh an ni pakhat ang. Mahse, a tâwpa “Khêng bet rawh!” titute kha amah zuitute zînga tam takte tho kha an ni.

Tûnlai khawvêlah pawh Isua zuitu hi kan tam khawp mai a. Mahse, kan nuna thil ðha lo leh kan duh dân anga ni lova thil a lo thlen hian kan thinlungah kan khêng bet fo em a tih theih a. Chu vâng chuan, kan Bible-a Chiang taka kan hmuh angin, Lal Isua hian amah zui ringawt tûr hian min zirtîr lo va, a zirtîr ni tûrin min duh a ni.

JF Dictionary kan en chuan ‘disciple’ tih hi ‘zirtîr’ tih leh ‘*hning zui*’ tiin a dah a. Mahse, kan Bible-a ðawng bul aþanga kan en chuan zirtîr (disciple) tih leh zuitu (follower) tih hi a inang chiah lo niin a hriat theih a ni. Zuitu (follower) kan tih hi Grik ðawng chuan *akoloutheô* a ni a, chu mi awmzia chu

mi hnunga kal tihna a ni mai a. Zirtîr (disciple) kan tih ve thung chu Grik ṭawng chuan *mathātās* a ni a; chu mi awmzia chu zirlai, thil zirtu, a nih loh pawhin a zirtîrtu a dam chhûnga zui tihna a ni.

Zuitu chuan zirtîrtu zirtîrna kha a ngaithla mai a, ṭha te pawh a ti ve ṭhîn a. Mahse, zawma nunpui a tum lêm chuang lo va. Zirtîr kan tih erawh chuan zirtîrtu zirtîrna kha an zira, a nun dâna nun a tuma, a thupêkte thu âwih taka zawm a tum ṭhîn a ni. Isua zirtîrte chuan amah an kan tum tawp mai tûr a ni tihna a ni.

Lal Isua hian amah ring ringawt tûrin min zirtîr lo va. Kan nunah hian amah ang tûrin min duh a ni. Engtin nge Lal Isua zirtîr kan nih theih dân tûr kan sawi vek sêng lo vang a. Mahse, a bulpui, kan tih hmasak tûr, a laimu chu ‘thu âwihna’ hi a ni.

Bible-a Pathian thu âwih tak tak kan hmuhte hian a tîrah Pathian hi an rilru, an thinlung zawng zawngin an ring nghâl tawp bîk lo va. Zawhna leh hriat chian duh tam tak nei chungin Pathian thu an âwih phawt ṭhîn. Chu an thu âwihnaah chuan Pathian hnathawh a lo lang a. Pathian hnathawh chu an tân a ṭhat avângin Pathian hriat chiannaah a hruai lût a, chu hriat chianna chuan Pathian rinnaah a hruai lût ṭhîn a ni.

ṬHIANTE HLUTNA

*Emanuel C Lalrinsangi
Sacrament Department
Sihphir Vêngthar Kohhran*

Naupang fel deuh mai Malsâwmhlua hi a awm a, ṭawng tlêm leh zakzum deuh mai a ni a. Ṭhian pahnih Sângtea leh Lâwmlâwma te an ni a, an inkâwm ngeih êm êm a ni.

Ni khat chu Sângtea chuan Malsâwmhlua chu mi fanghma rûkpuiah a sâwm a; mahse, Malsâwmhlua chu naupang fel tak, Pathian ṭih mi leh Pathian pawî sawi hlau tak mi a ni si a. A ṭhianpa sâwmna chu lo hnarin, “Ṭhianpa, khatia mi thil i rûk chuan Pathian pawî i sawi dâwn asin, i hlau lo em ni?” tiin a zâwt lêt a. Sângtea chuan, “Ni dangah kan sawi dâwn nia, mi dang ka va sâwm ang e,” tiin a kalsan zui ta a. Malsâwmhlua chuan a ṭhianpa chu en zui vang vangin, mi thil rûk te hi a ṭha lo asin aw, engtia hrilh chi nge ni ang, a tâwpah amah a inchhîr leh awm si a, a ti rilru a.

A tûkah chuan Malsâwmhlua leh Lâwmlâwma te chu an inkâwm a; mahse, Sângtea erawh chuan a hma nia thil rûkpuî tûra a sâwm laia an duh loh avângin ṭhian dang a kawmsan thung a. Râlkhath aṭang chuan Sângtea chu nu pakhatin a lo din chilh lai an hmu a. Sângtea chuan ngawi rengin lei lam

chu a bih reng a. Chu nu chuan Sângtea chalah chuan a nem sawk a, Sângtea pawh chu a tlu ðhelh nghe nghe a ni.

Chu nuin Sangtea a kalsan hnu chuan mi dang pawh chuan an kalsan vek a. Amah chauh chuan ðuin, a mittui far chu a hru zeuh zeuh bawk a. Malsâwmhlua te ðhian dîn chu an ðhutna aţang chuan tho chhuakin Sângtea chu an va ðhutpui a; tichuan an pathum chuan hlim takin an inkâwm ho leh ta a ni.

Kan mangan lai te, harsatna kan tawh châng te leh kan beidawn châng te hian Pathian leh ðhian ðhate hian min hnêmin, min sut kianpui thei a ni. Eng kawng pawh zawh dawn ila Pathian leh kan ðhianta kan râwn hmasak ziah ðhin tûr a ni. Mihring kan nih chuan kan tâna thil ðha leh ðha lo kan thliar thiam tûr a ni. I tâna ðha tûr duh lotu leh hmasâwnna tûr kawng i zawh lai pawha hnûk hniam ðhîntu che chu i tân ðhian ðha an ni ngai lo vang. Amaherawhchu, i nat pawh phal lova, i hma hun tûr ngaihtuahpuitu che leh i harsat mangan châng pawha i kianga awm reng thei chu i tâna ðhian ðha, mi rin tlâk a ni ngei ang.

Chuvângin, ðhian ðha thlanah te, mahni tâna ðha tûr thlan thiam te a ðûl hle a ni.

CHAK LO THĪN, HNEH THEIH SI LOH NUN

*F. Lalzâmliani
Ramhlun Vênglai*

Sunam nu pakhat, hausa leh fel êm êm mai hi a awm a, a pasal nêna an zinnaah chuan Elisan a lo thleng a, an tân pindan te a lo buatsaih a. A chung a that an chhuah avâng chuan Elisa chuan an beisei ngam ngai loh fapa an neih tûr thu a tiam ta hial a. Tichuan, an fapa lo piang ta chuan an nun a tihlimin a tilâwm êm êm a ni.

Mahse, rin loh tak maiin Sunam nu fapa chu a thi ta thut mai a, a nu chu a mangang êm êm a; mahse, Pathiana rinna nghet tak a neih avângin a nun erawh a chhe vek lo thung. A fapa ruang chu Zâwlnei Elisa khumah an zalh phawt a. Sabengtung an buatsaih fel hnu chuan chhiahhlawh hnênah, “A chak thei ang berin sabengtung hi khalh ang che; ka hrilh loh che chuan muang hauh suh ang che,” a ti a. Elisa awmna Karmel tâng lam pan chuan an chhuak ta a. A lu súnna chu inhnehtîr a phal lo va; a manganna chu tu ma hnênah thlen hmasa lovin a pan tûr dik tak Pathian mi hnênah a kal a ni.

Isua hnên pan ding: Harsatna kan tawha rilru mangang taka kan awm hian ka rilru a phîli a,

Pathian pan mai lovin kan bul vêla miteah inhnemna kan zawng hmasa ruai a; zawhna te, thinrimna leh hlauhnten min hual vêl thîn. He Sunam nu nun ațang hian zirlai pawimawh tak kan zir tûr chu: manganna vâwrtâwp a lo thlen hunah pawh engkim bul leh beiseina lungpui Isua hi kan pan ding chat tûr a ni tih hi a ni.

Elisa chhiahhlawh Gehazia khân a dinhmun a țha em tih a zawh khân Sunam nu chuan, “Kan dam e,” tiin a lo chhâng mai a. Hei hian Sunam nu chuan a fapa thih thu a pawm loh lam aiin a rinna nasatzia leh a tum ruhzia a tilang a; mi dang remchâng hnênah a buaina thlen mai a tum lo va, Pathian mi hnênah ngei a harsatna chu thlen a tumzia a lang Chiang hle a ni.

A fapa petu Pathian chuan a tihdamsak leh thei tih a ring tlat a; Elisa chu a ruala a hnêna a lêt ve hma chu a kalsan duh lo bawh a ni. Harsatna leh manganna kârah pawh Pathianin kan aw a hre reng tih ring chungin amah kan au reng tûr a ni. Ani chuan, “Mi âu la, ka chhâng ang che,” a ti a ni.

Pathian kan rin tlat chuan, hnehna kan chang ang: Elisa chu inah a lo thleng a, naupang chu a thi a, a khumah khân an lo mut a. A lût a, an pahnih chauh chuan a inkhâr hnan a. Khumah chuan a lâwn a, naupang chu a bawh a, a hmui leh a hmui, a mit leh a mit, a kut leh a kut a chuktuah a; chutia a

bawh lai chuan naupang pang chu a lo lum leh tan ta a. Khum ata a lo chhuk a, chhuatah vawi hnih khat a vei hnuin a lâwn leh a, naupang chungah chuan a bawh leh a, naupang chu vawi sarh a hahchhiau dawt dawt a, a lo nung ta a.

Isua chu kan Elisa, chu ai pawha ropui zâwk a ni:
Isua chuan thihna hneha tho lehin nunna min pe a. Kan natna te, kan beiseina thi lek lek leh tawh te, kan lu sîna leh tuarna te a hnêna kan thlen hian khawngaihna, lainatna leh thiltihtheihnain min lo kuangkuaaha, min tinung thar leh thîn! Sunam nu khân Zâwlnei Elisa a pan a, keini erawh chuan Pathian nung Fapa, Isua pan tûr kan nei a ni tih i hre reng ang u.

I buaina ni lovin Pathian lam en zâwk rawh: “Hla tak atangin mangang takin ka auh che hi, ka kai phâk loh lungpuih chuan min hlâng ang che. Nang chu ka tân himna i ni, hmêlma laka kulhbîng sâng nghet tak chu. I puan inah ka awm kumkhua ang a, I thlazâr hnuaiah chuan ka tlulût ang,” (Sam 61: 2-4). “A chung a rilru nghattu chu, nangmah a rin che avângin thlamuang tak maia awm tûrin i vêng ang. Lalpa chu kumkhua in ring rawh u, Lalpa JEHOVA-ah chuan kumkhaw lungpui a awm si a,” (Is 26:3-4)

Keini naupang leh tleirâwlte pawhin kawng engkimah Lal Isua en tlat ila, thil dang chu a lo siam rem mai dâwn a ni.

**NORTH VANLAIPHAI
BANGLA VÊNG KOHHRAN
NAUPANG INKHÂWM LEH
TLEIRÂWL INKHÂWM**

North Vanlaiphai Bangla Vêng Kohhran hi kum 1913-ah din a ni a. Naupang lamah Pathianni chawhnu inkhâwm chu ‘Naupang Chawhnu Inkhâwm’ tiin Naupang Sunday School zirlaite leh zirtirtute an inkhâwm hrang thîn a. Biak ina kohhran inkhâwm zeizia te leh nungchang te an zir theih nân naupangte chu thla thum danah vawi khat, thla khata Pathianni hnuhnung ber chawhnuah biak inah thla thum dân zirlai puan chhuahna hun siamsak thîn an ni.

Kumin hian naupang chawhnu inkhâwm leh tleirâwl chawhnu inkhâwm a hranin an kalpui tan a. Naupang chawhnu inkhâwmah hian Beginner Department, Primary Department leh Junior Department an tel a; tleirâwl inkhâwmah hian Intermediate Department, Sacrament Department leh Senior Department an tel a ni. Kum 2025-ah hian zirlai zir te, hla zir te, kohhran hun puia hun hman te leh solfa zir tein hun an hmang tawh a ni.

Naupang chawhnu inkhâwm leh tleirâwl chawhnu inkhâwm hi naupangte leh tleirâwlten an hlâwkpuuin nuam an ti tih a hmuh theih a. Zirtirtute pawhin theih tâwp an chhuah a, naupangten inkhâwm nuam an tih theih nân ruahmanna tha

tak tak an siam ðhîn a ni. Kum inthlahna avânga naupang rilru (psychology) inthlau tak a hrana an inkhâwm thei hi a lâwmawm hle. Naupangten inkhâwm an taima êm êm a. Sunday School inkhâwm chauh duh tâwk lovin, chawhnu leh zân thlengin naupang inkhâwm an ðha ðhîn hle.

****

PATHIAN VÊN HIMNA

Zan khat chu Hebrides thliarkâra rawngbâwltu Rev. John G. Paton-a leh a nupui chu mi kawlhsehoten an in hâl tumin an hual a. An nupa chuan an ðawngtai tlaivâr a. Mi kawlhseho chuan an hâl leh ta lo va.

A hnu kum khatah chuan an inhualtute hotupa chu a piangthar bawk a. An hâl tum zân khân Paton-a te in chu mi lian pui puiin an vêng tlat a, an hâl ngam lo hi a lo ni a. Pathian vên himna hnuaiah chuan tu man eng mah an ti thei ngai lo a ni.

HLIMNA TLUANTLING

*Malsawmtluangi Chhangte
Intermediate Department
Hlimen Dam Vêng*

Mi tin deuhthaw hian hlimna tluantling hi khawvêl thil leh pawisaah hian awmin kan ngai a. Khawvêl lamah kan tân a, rei lo te chhông chu hlimna min pe ve tak meuh mai. Mahse, khawvêl hlimnate chuan chatuan an daih rei loh avângin kan nun a beidawng a, ðhenkhat pheï chuan mahni nunna hial lâk duhna hial an lo nei ta ðhîn a ni.

Mi ðhenkhat chuan pawisa hi chatuan hlimna thlentuah an ngai a, mi neining tak takte chu an awt a, pawisa tel lo chuan hlimna famkim a awmin an ngai lo tlat ðhîn a ni. A ðhen chuan incheina emaw, mobile phone tûnlai ber ber emaw te hian hlimna pe tûrah an ngai ðhîn a, an nu leh pate hnênah an ngên vak vak a, an leisak nghâl theih loh pheï chuan an nu leh pate rilru an tihah ðhîn hle.

Hêng khawvêl thilte hi chuan hlimna chu sawi loh, rilru hahna leh beidawna mai a thlen ðhîn a ni. Hlimna tluantling tak tak chu Pathianah bâk a awm lo va. Pathian chuan chatuan daih hlimna min pêk dâwn avângin Pathian bêl hrâm hrâm ila, chatuan daih hlimna chu kan lo chang mai dâwn a ni.

Hriat Zauna Huang

FUTSAL

Futsal, 'five-a-side soccer' tia hriat bawh hi kum 1930 khân Montevideo, Uruguay-ah an lo ching tan a. Kum 1930 chhovah khân Juan Carlos Ceriani-a

chuan he game hi Uruguay-ah a d u a n g chhuak a. A tîrah chuan indoor-a basketball court-a hman tûr a

ni. He game hi thalai programme hrang hranga hman tûrin a duang a; futsal, football, basketball leh handball te hmanruaah hmangin infuih tharna hun a hmanpui thîn a ni.

South America-ah he game hi a lâh chho nghâl vat a, a bîk takin Brazil-ah chuan Pele, Zico leh Socrates te ang player lâh tak takten a tihhmasâwn nân an thawh hlâwk hle.

Futsal hi South America khawmualpui pum puiah a darh a. Brazil ramah chuan a lâh hle a, *futebol de salão* emaw, *futbol sala* emaw tia hriat a ni.

Kum 1971 khân he infiamna enkawltu tûr hian Brazil ramah International Federation for Futebol de Sala (FIFUSA) din a ni a. Khawvêl puma football lama thuneitu FIFA chuan kum 1980 chho vêlah futsal hi a ngaihven ãan a, a tâwpah chuan futsal enkawl hna chu a la zui ta a ni.

Kum 1989 khân FIFA Futsal World Championship hmasa ber chu Netherlands-ah neih a ni a, hei hi FIFA-in a buatsaih a ni.

Futsal hi a lâw chho zêl a, footballer naupang te hmasâwnna atâna hm a n r a w pawimawh tak nia hriat a ni a, khawvêl pumah pawh ngainatu tam tak an awm a ni.

Kum 2024 Futsal World Cup Champion
BRAZIL

Tûnah chuan FIFA-in he infiamna hi an enkawl tawh a. Khawvêl pumah futsal hi international competition-ah khelh a ni a, FIFA Futsal World Cup pawh neih ãin a ni. Mizoramah pawh futsal hi kan khêl nasa ta hle.

Tunlai khawvêlah hian mi rinawm lo hmuh tûr an tamin, rinawmna a tlahniam emaw tih tûr a ni a. Tleirâwlte zîngah pawh rinawm lo ka hmu hnem ta hle mai. Kristian naupang leh tleirâwlte tân hian rinawmna hi zir a tûl ta hle. Rinawmna a taka nunpui dân hetiang hian i lo zir teh ang.

1. *Mi dang nêna in inhmachhawmnaah lem lo ang che:* Eng anga harsa pawh ni se, thu dik sawi la, i thil sawi leh i thil tihah lang tlang ang che. Lem chang lo la, a tak nun chhuahpui rawh.

2. *I thutiam vawng ang che:* Thu i tiam tawh chuan vawng tlat ang che. I lo tiam tawh chu, i tihlawhtling thei lo palh dâwn hlauh a nih chuan, i intiamna hnênah khân i tihlawhtlin theih lohna chhan tûr dik tak hrilh fiah ang che.

3. *I thil tihah mawhphur ngam ang che:* Mi tam tak chuan an thil tihah mawh an phur ngam lo fo va, mawhpuh tûr dang an zawng tîh. Nang chuan tihsual i nei a nih pawhin a mawhphur ngam la, a tûl a nih phawt chuan ngaihdam pawh dîl zêl ang che. Chu chu mi rinawm nihna pakhat a ni a, a pawimawh a, a zahawm hle bawk a ni.

4. *Dâwt sawi loh tûr a ni:* Rinawmna a taka nunpuina pawimawh tak chu dâwt sawi loh hi a ni. Thutaka nuna, thu dik sawi tîh hi a tlo ber a, a zahawm a, a mâwi bawk.

HRE THEI RAWH LE!

Mizoram Synod hmun pawimawh thenkhat thlalâk kan rawn târ lang a. An hming leh awmna hmun zawn chhuah in lo tum ang a; in thil zawn chhuah chu an thlalâk zâwnah hian in lo ziak dâwn nia.

Hming: _____

Awmna
hmun: _____

Hming: _____

Awmna
hmun: _____

Hming: _____

Awmna
hmun: _____

Bible-a 1 & 2 Korinth aţangin zawhna kan rawn siam a. Eng zât nge kan chhân dik theih i han en chhin teh ang u aw:

1. Paula kha Troas khua aţangin khawi ramah nge a kal?

Chhâna: .....

2. Paulan eng thu nge boral mêkte tâna âtna a tih kha?

Chhâna: .....

3. Paulan eng nge ka tiboral ang a tih kha?

Chhâna: .....

4. Paulan lungphûm a tih kha tu nge?

Chhâna: .....

5. Eng nge tlânsan rawh u a tih kha?

Chhâna: .....

6. Pathianin eng hunah nge ka ngaithla che a tih kha?

Chhâna: .....

7. Kan taksaah tu nge chawimawi tûr?

Chhâna: .....

8. Kuta sak loh in, chatuana awm tûr kha khawiah nge?

Chhâna: .....

9. Lalpa Thlarau awmna apiangah eng nge awm thîn?

Chhâna: .....

10. Engin nge dawh theia, gilnei baw kha?

Chhâna: .....

Note: *October thlaah a chhâna târ lan a ni ang.*

August thla Quiz chhâna:

A1. Thlâlêr

A2. Ibzanan

A3. Hilela

A4. Kadesh

B1. 16:11

B2. 20:29

B3. 13:22

B4. 19:21

CHEI RAWH LE!

KA HMUH ANG HMU THEI RAWH

A chung a lemziak chi hnih khi ngun takin en la, a inan lohna chi ruk hmu thei rawh.

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....

A chung a lemziak chi hnih khi ngun takin en la,
a inan lohna han zawng teh.

N. Hlimen Kohhran NPSS

Tlungvel Vêngthar Kohhran Junior Department

Sihphir Hmarvêng Kohhran Junior Department

Serkhan Kohhran Junior Department

To

**N. VÂNLAIPHÂI BANGLA VÊNG KOHHRAN NAUPANG LEH
TLEIRÂWL CHAWNU INKHÂWM**

Published by Rev. P.B. Zosaphara
Synod Literature & Publication Board, Aizâwl and
Printed at the Synod Press, Misslon Vêng, Aizâwl - 796001. Copies - 34,000